24 ՅՈՒԼԻՍ · 1850 | ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ · ԹԻՒ 25 | ٢٧ ՌԱՄԱԶԱՆ · ١٢٦٦

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ· ԱԶԳԱՅԻՆ· ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ Ղուռուշ 100 ։
Այս Լրագիրս ամեն երկուշաբթի օրերը կը հրատարակուի ։
Պօլիսէն դուրս գացած Լրագիրներուն փօսթային ծախքը առնողին վրայ է ։

Իր չափին համար լուր մը հրատարակել ուզողը պիտի վճարէ տողին 40 փարայ ։
Նորատիպ գրոց ծանուցումը ձրի է ։
Դուրսէն եկած նամակներուն փօսթային ծախքը խրկողը պիտի վճարէ ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԼԻՍ 24 ՅՈՒԼԻՍ

Վեհափառ ինքնակալին Մէհէմմէտ Վամըգ էֆէնտի Ըբրաշորդին՝ որ երեք ամիս յառաջ ապրելի վերջին ծնած էր, շաբթուս չորեքշաբթի օրը մեռաւ և թաղուեցաւ մայրաքաղաքիս Եէնի Ճամի մզկիթին գամբարանին մէջ ։

— Ճիտտէի կուսակալ բարձրապատիւ Ըկեահ փաշայն, Եէմէնի կուսակալ բարձրապատիւ Սապրի փաշայն, Անկիւրիի կուսակալ բարձրապատիւ Վէճիհի փաշայն և Խարբէրդի կուսակալ բարձրապատիւ Խայրէտտին փաշայն իրենց յանձնուած երկիրներուն բնակիչները խոհեմութեամբ և արդարութեամբ կառավարելնուն համար՝ վեհափառ ինքնակալը շատ ուրախանալով իրեն գոհ և շնորհակալ ըլլալը յայտնի նշանով մը ծանուցանելու համար, ատոնց չորսին ալ վէզիրութեան փառաւոր և մեծագին պատուոյ նշաններ տալ հրաման ըրաւ ։ Այս հրամանս բրած օրերը բարձրապատիւ Ըկեահ և Սապրի և Խայրէտտին փաշաները անձամբ Կոստանդնուպոլիս գտնուելով՝ երեքն ալ զատ զատ կայսերական պալատը կանչուեցան. և վեհափառ ինքնակալին ներկայանալու արժանի ըլլալով՝ այն տեղը նշաննին ձիւերնին կախուեցաւ ։ Բարձրապատիւ Վէճիհի փաշային նշանն ալ իրեն խրկուեցաւ ։

— Զօրս գաւառներու (քազայի ռուպասը) նախկին տեղակալ մեծարգոյ Արիֆ էֆէնտին Իզնիմիտու տեղակալ անուանեցաւ ։

— Ելևմտից հաշուոյ ժողովքին (մալիէ մուհասէպէսի մէճլիսի) անդամ անուանեցաւ նախկին տէֆտէրտար մեծարգոյ Արիֆ էֆէնտին ։

— Կշռորդապետ (վէզնէտար պաշի) մեծարգոյ Մուհամմէտ աղային ախոռապետութեան պատիւ տրուաւ ։

— Պէյթիւլ-մալ գործակալներէն մեծարգոյ Նէճիպ էֆէնտին երրորդ աստիճանի պատիւ առաւ ։

— Սգանքէօյ կղզւոյն կառավարութեան տեղակալութիւնը Նորէմիտի նախկին տեղակալ մեծարգոյ Մուստաֆա աղային տրուեցաւ ։

— Ափրիկէի Դարապըլուս գաւառին կուսակալ բարձրապատիւ Իզզէթ փաշային Կոստանդնուպոլսոյ գործակալութեան (քափու քեախեասութե) պաշտօնը՝ դատաստանապետի երկրորդ օգնական (տամըր նազըրընըն մուավինի սանիսի) մեծարգոյ Պահիր էֆէնտիին. և Ճիտտէի կուսակալ բարձրապատիւ Ըկեահ փաշային գործակալութիւնը արտաքին գործոց տեսուչ նախարարին Պէյլիքճիին մեծարգոյ Քեամիլ պէկ էֆէնտիին. և Եէմէնի կուսակալ բարձրապատիւ Սապրի փաշային գործակալութիւնը մեծարգոյ Պէշաֆ էֆէնտիին. և Ֆիլիպէի տեղակալ մեծապատիւ Շէրիֆ փաշային գործակալութիւնը՝ քանի մը բարձրապատիւ փաշաներու գործակալ մեծարգոյ Խալիտ էֆէնտիին, և Դրապուզան նահանգին կցորդ Օռտու ըսուած վիճակին տեղակալ մեծապատիւ Մէհրապ փաշային գործակալութիւնը՝ ստիկանութեան ատեանին (զապթիէ մէճլիսին) անդամներէն մեծարգոյ Հապիպ էֆէնտիին տրուեցաւ կայսերական բարձրահրաման հրովարտակով ։

— Քըպրըզ կղզւոյն կուսակալ բարձրապատիւ Հաֆըզ փաշային Կոստանդնուպոլսոյ գործակալութիւնը (քափու քեախեասութիւնը) մեծարգոյ Ալի Ռիզա էֆէնտիին տրուեցաւ ։

— Եէմէն գաւառի կուսակալ բարձրապատիւ Սապրի փաշայն ամսոյս 13ին հինգշաբթի օրը եգիպտական Նիլ անուն շոգենաւով Իսքէնտէրիէ գնաց, որ անկէց Սուէյզ և կարմիր ծովով իւր պաշտօնին տեղը պիտի երթայ ։

— Ամսոյս 11ին հինգշաբթի օրը՝ Պաղտատու համարակալ (տէֆտէրտար) մեծարգոյ Մուստաֆա Արիֆ էֆէնտին Դրապզոնի շոգենաւով ճամբայ ելաւ իւր պաշտօնին տեղը երթալու ։

— Վեհափառ ինքնակալին բարձրահրաման հրովարտակովը Պաղտատու կուսակալութենէն դատուած Շէհրիզուր գաւառին կուսակալ անուանեցաւ բարձրապատիւ Ալի Ռիզա փաշայն, այս պատճառաւ Միրիմիրանէն Վէզիրութեան աստիճան առաւ ։

— Ոնծագոր տէրութեան Նիւմօյէ Նիժարէլ անուն շոգենաւուն մէջի գործիքները և մեքենաները բոլորովին փոխել պէտք ըլլալով՝ ամսոյս 12ին չորեքշաբթի օրը Ինկիլթէռա խրկուեցաւ ։

— Մայրաքաղաքիս գաղղիական ժուռնալ լրագրոյն Սէլանիկէն գրով հետեւեալ լուրերս կուտան յուլիս 19ին (7ին) ։

Իւսքիւպի ընդհանուր կուսակալ Իսմայիլ փաշայն և Մանաստըրի ընդհանուր կուսակալ Հասան փաշայն երեկ քաղաքս հասան Կոստանդնուպոլիսէն գալով ։ Շոգենաւէն ցամաք ելլելնուն պէս՝ քաղաքէն 19 թնդանօթ նետելով ատոնց գալուստը բարեւեցին ։

Ըռնաւուտլուխի և Պօսնայի կողմէն բնաւ գիր մը առած չըլլալէն և լուր մը չիմանալէն կը գուշակէ յիշեալ լրագրին թղթակիցը, թէ ամէն բան կարգին մնաց ըլլալով կատարեալ խաղաղութիւն և հանդարտութիւն տիրած է. զրուցուելու արժանի լուր մը մնացած չէ. անոր համար լուր չի կայ ։

Խեղճ բան մը պատահեցաւ այս օրերս քաղաքիս մէջ ։ Հրեայ երեւելիներէն քանի մի տղնուոր՝ ծովուն մօտ պարտէզի մը մէջ հաց ուտելու և զուարճանալու ելած էին ։ Հետերնին մէկ դեղավաճառ երիտասարդ մը կար նոյն ազգէն, յարգի մարդու մը զաւակ. ասիկայ լուացուելու համար ծովը մտաւ և խեղդուեցաւ այնքան բազմութեան գրեթէ աչքին առջին ։ Խեղդուողը նշանած էր. և նշանած աղջիկն ալ հոն էր ։

Սէրէզի և Քավալայի կողմերը գողերը շատնալու վրայ էին. բայց բարձրապատիւ Ռիզա փաշային արթուն և արդարադատ կառավարութիւնը քիչ ժամանակուան միջոցի մէջ ատոնց սանձ դըրաւ. ատոնք զսպելու աղէկ եղանակ մը 'ի գործ դրաւ. թէ որ այս եղանակս շարունակէ նէ՝ շատ երկար ժամանակ չի քշեր, ճամբաները կը մաքրուին, և ճանապարհորդները աներկիւղ ապահովութեամբ իրենց ճանապարհորդութիւնները կ'ընեն ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻՐ ՃԵՄՍ ՌՕՍ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՔԼԻՆԸ ՓՆՏՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հայաստան լրագրոյս տասներորդ թերթին մէջ, Սիր Ճօն Ֆրանքլին նաւապետը փնտռելու ելող նաւապետաց ջանքը անպտուղ ըլլալուն վրայ խօսելով ըսինք որ՝ "Ֆրանքլինը չի գտնուի ալ նէ՝ փնտռելու գացողները այլ և այլ բաներու վրայ աղէկ տեղեկութիւններ կը հրատարակեն. մենք ալ քանի որ ձեռքերնիս անցնի նէ՝ լրագրոյս Բանասիրականներուն միջոցաւը այն տեղեկութիւնները մեր ընթերցողաց կը հաղորդեմք ։" Այս բանասիրականս այս խոստմանը կատարումն է ։

Սիր Ճէմս Ռօսին համար տարի մը կար որ Ինկիլթէռա լուր մը հասած չէր ։ Ամէնքը ասոր վրայ կը խորհէին, երբ որ ինքն անձամբ Ինկիլթէռայի ծովեզերքը երեւեցաւ Էնթըրբրայզ և Ինվէսթիկէյթըր նաւերով ։ Մէկ մը ասոր խօսքը եղաւ, երբ որ տակաւին նոր սկըսած էր ճանապարհորդութիւնը, և Ուբէրնավիք կը գտնուէր, որ տանիմարքացիներուն մէկ տեղն է Ամերիկայի Կրէնլանտ ցամաք կղզւոյն արեւմտեան ծովեզերքը ։ Պաֆին ծովածոցին բերանը ։ Անկէց ետքը մէկ մըն ալ անունը չի լսուեցաւ ։

Անկէց կը հասկըցուի որ, այնքան երկար ատեն ասոր համար լուր մը չառնուելէն ետքը հիմա մէկէն 'ի մէկ Ինկիլթէռայի ջուրերը ասոր երեւիլը Ինկիլիզներուն որքան հետաքրքրութիւնը կը գրգռէ ։ Այս կողմէն ժողովրդեան ցուցուցած անհամբերութիւնը յագեցընելու համար Ինկիլիզի ծովակալի ատեանը՝ Սիր Ճէմս Ռօսին գրած և նոյն ատեանին ներկայացուցած պաշտօնական մանրամասն տեղեկութիւնները օրագիրներու մէջ տպել տուաւ ։ Բայց օրագիրներն ալ ասոր չի սպասեցին. և Մօռնինկ Հէռալտ օրագիրը՝ ծովակալի ատեանին հրամանէն քանի մը օր առաջ Սիր Ճէմս Ռօսին հետ գտնուող հրամանատարներուն մէկէն այս ճանապարհորդութեան պատմութիւնը առաւ ու հրատարակեց ։ Ֆրանսըզի Փէյս օրագիրն ըստ ին նայելով՝ պաշտօնական կերպով գրած պատմութիւնը անանկ բառերով և դարձուածքներով լեցուն է, որ միայն նաւարկութեան արուեստին հմուտ եղողները կրնան հասկընալ. և հասարակութեան բուն մեծի մասին անհասկընալի է ։ Ուստի նոյն օրագիրը Մօռնինկ Հէռալտին պատմութիւնը կ'առնէ. որ աշխարհագրութեանց և նկարագրութեանց կողմանէ հարուստ է. և արուեստական դարձուածքներ ալ շատ չունի ։ Մենք ալ նոյն պատմութիւնը Փէյս օրագրէն թարգմանելով հոս կը հրատարակեմք ։

Յիշեալ երկու նաւը Ուբէրնավիքէն յուլիսի 20ին ճամբայ ելան. (1848), և Պաֆին ծովածոցը և Պէռու (Պառռօվ) նեղուցը անցնելով մինչեւ Եօրք հրուանդանը հասան նէ՝ յատկապէս նշանակելու արժանի բան մը չի պատահեցաւ ։ Անկէց կ'ուզէին Բրէնս Ռէժան ըսուած ջրանցքը մտնել, որ Սիր Ճօն Ֆրանքլինին առաջն երթան զանիկայ փնտռելու դէպ 'ի հարաւ մինչեւ Պութիա ծովածոցը. բայց միտքերնին 'ի գործ դնել չի յաջողեցաւ. Լոռոմվէնտէ սառոյցը ծովուն երեսը պատեր էր ջրանցքի բոլոր լայնութեամբը մէկ եզերէն մինչեւ մէկալ եզրը. և տարածութիւնը մինչեւ աչքերնին որքան տեղ կը կորէր նէ գոցեր էր ։ Հարկ եղաւ դէպ 'ի հիւսիս դառնալ, որ այն կողմը ծովը ազատ էր. նաւուն գլուխը դարձուցին դէպ 'ի Փէլփուտ հրուանդանը, որ Պէռու նեղուցին հիւսիսակողման եզերքէն դէպ 'ի ծովը երկընցած է. և 1848 սեպտեմբերի 7ին, Լէօփօլտ կղզին ջուրերը գտնուեցան, որ հոն իրար գտնելու խօսք ըրած էին ։ Այս տեղիս աշխարհագրական դիրքն է 74 աստիճան հիւսիսային լայնութեան, և 88 աստիճան արեւմտեան երկայնութե, առաջին միջօրէական փարիզէն համարելով ։ Ծովու սառոյցներէ բռնուելնուն առաջին անգամը հոն եղաւ. սառոյցները նաւուն ճամբան փակել տուին. և նաւը յիշեալ կղզեն բաւական հեռաւորութը սառոյցներուն հետ ծովուն երեսը կը լողար ։ Վերջապէս սառոյցներէն կրցան ազատիլ. և յաջողութեամբ Լէօփօլտ կղզին նաւահանգիստը մտան, և սեպտեմբերի 11ին հոն երկաթ նետեցին. ծովուն տակը աւազուտ և աղէկ տեղ մըն էր ։ Սիր Ճէմս Ռօսին առաջին գործը այն եղաւ, որ Պալէնիէ հրուանդանը իր ամէն մէկ նաւերուն երեք ամսուան օգտելու չափ պաշար ցամաքը հանեց ։

Այն տեղը նաւահանգիստը սառած չէր ։ և հրամանատարը կը յուսար որ՝ յաջորդ օրը առտուանց կանուխ կրնայ նորէն ճամբայ ելլել ։ Բայց 12ին սառոյցներ գոյանալու անանկ յայտնի նշաններ երեւցան որ չի ճանչնալը անհնար էր ։ Ուստի մտածելով որ ցամաքէն հեռու ծովուն երեսը, կամ ուրիշ անանկ մէկ տեղ մը որ ձմեռը չի կեցուիր, կըրնան սառոյցներէ բռնուիլ, որոշեցին որ ճանապարհորդութիւնը նորէն սկըսելու խորհուրդնին ետ ձըգեն. և ձմեռը հոն անցընելու պատրաստութիւններ տեսնեն ։ Սիր Ճէմս Ռօս ինչ որ խորհեցաւ նէ՝ քանի մը օր ետքը այն բանը իրօք ալ եղաւ. սեպտեմբերի 24ին Լէօփօլտ կղզւոյն նաւահանգիստը միակտոր մէկ սառոյց մը եղած էր բոլորովին անշարժ, մէկ աւազանի (հավուզի) մը սառած ջուրի պէս ։ Նաւերը երկուքն ալ սառոյցներուն մէջ բանտարկեալ պէս էին իրարմէ երկու հարիւր մէթր հեռու ։ և երբ որ աղէկ մը սառերու բռնուեցան, նաւավարները նաւերուն վրան տախտակներով գոցեցին տան պէս, ամէնէին բաց տեղ չի թողլով ։

Պիտի շարունակուի ։

Վերջին լուրերէն կ'իմանամք որ՝ այս գողերուն ե-
րեւելի խումբերը Նեվրեքօբի կողմերը քաշուեր
են : Տրամայի տեղակալը ասոնց ետեւէն աղէկ ին-
կած է . բայց այս բանիս մէջ Բավալայի կառավա-
րիչը (միւտիրը) գովել չի կայ . որովհետեւ ոչ խո-
հեմութիւն ունի և ոչ ճարպիկութիւն , որ ասանկ բաներու
մէջ գլխաւոր պէտք եղածներն են . իրեն յանձնը-
ւած գործոյն տէրը չերեւիր .

Բարձրապատիւ Րիզա փաշային քաղաքս ձգել
ելլելէն ետքը մինչեւ որ անոր յաջորդ բարձրապա-
տիւ Նաքուալ փաշային գալը ըլլայ նէ՝ ընդհանուր
կուսակալի փոխանորդաբար Ալէյմ'ի գաւա-
ռին կառավարութիւնը մեծապատիւ [illegible]
փաշային յանձնուած է .

— Յուլիս 18ին (6ին) Զմիւռնիոյ քալէէն Կոս-
տանդնուպոլսոյ գաղղիերէն ժուռնալ լրագրոյն կը
գրեն : « Այս կիրակի Արամայիլի ընդհանուր կու-
սակալ բարձրապատիւ Ջաման փաշային իր բոլոր
մարդիկներով՝ շաքաթը անգամ մը Կոստանդնու-
պոլսէն Անկալիք կարգաւորաբար գալով եկող շո-
գենաւովը գնաց . անկէց յամաքով իրեն յանձնը-
ւած պաշտօնին տեղը պիտի երթայ :

Երեկուան օրը մեկ ողբալի դիպուածքով մը
նշանաւոր եղաւ : Կէս օրէն ետքը քաղաքիս խիստ
բազմամարդ փողոցներուն մէկուն մէջ երկու տա-
ճիկ բեռնակիր հետ կռիւի կը բռնուին . Նորա գա-
նակ ալ կը քաշեն . և մէկը գէշ հերպով մը վէրք
կ'առնէ սրտին վրայ . որով քանի մը րոպէ հազիւ
անցնելէն ետքը կը մեռնի : Ոճրագործը փախաւ ,
բայց չի կրցաւ ազատիլ . շուտ մը բռնեցին և բան-
տը տարին . ուր տեղ դատաստանական վճռոյն
պիտի սպասէ :

— Հելլենացւոց Թագաւորը Օթօն օսմանեան
մեծազօր տէրութեան բարձրապատիւ փոխարքայ
Մեհէմէտ փաշային , արտաքին գործոց տեսուչ բարձ-
րապատիւ Ալի փաշային , և փոխարքայի պաշտօ-
նական խորհրդականից (միւսդեշար) մեծապատիւ
Ֆուատ էֆէնտիին՝ սուրբ Փրկչի անուամբ յառ-
կացեալ պատուոյ նշանները խրկեր էր յատուկ ար-
տօնագիրներով (պէրաթ) : Փոխարքային խրկածը
'ի պատիւ բարձր պաշտօնատարին մեծագին ա-
դամանդներով զարդարուած էր . որ այս նշանիս
համար սովորութիւն չէ : Յունաց տէրութեան
կողմէն Կոստանդնուպոլիս դեսպան Պ. Տելիեանին ,
իւր խորհրդական դպիրը (սըռ քեաթիպին) և
դեսպանատան առաջին Թարգմանը հետն առնե-
լով , յիշեալ բարձրաստիճան պաշտօնականներուն ա-
մէն մէկուն պալատը գնաց , և պատուոյ նշաննե-
րը և արտօնագիրները յանձնեց :

Նոյն օրը դեսպանը իր հետը առնելով բարձ-
րապատիւ փոխարքային և արտաքին գործոց տե-
սուչ նախարարին ներկայացուց Միսայիլ Ըբօսգօ-
վիտիս անուն վանահայրը , որ Աթէնքի համալսա-
րանին մէջ աստուածաբանական ուսմանց դասա-
տու է . և հելլենական տէրութեան կողմէն յատ-
կապէս Կոստանդնուպոլիս խրկուած էր Աթէնքի
յունաց եկեղեցւոյն Կոստանդնուպոլսոյ պատրի-
արքութենէն անկախ ըլլալուն համար :

Այս գործս ալ ժամանակէ մը 'ի վեր կը քըշ-
ուէր . և Կոստանդնուպոլսի յունաց պատրիարքին
նախագահութեամբը ասոր համար ժողով մըն ալ
եղաւ անցեալներս . և յիշեալ անկախութիւնը այն
ժողովքին մէջ [illegible]
ձայնեամբը :

[illegible]

— « Վերջին Եգիպտոսի հանքային [illegible]

Ինկիլթէրայի [illegible] Եգիպտոսի
կառավարութեան կողմէն հոն [illegible] , որ-
պէս մը բանը ստուգէ : Հանքը Նեղոսին արեւե-
լեան եզերքն է Կահիրէ քաղաքին [illegible] . և թէ
որ այս հանքը [illegible] ըլլայ նէ՝ այն կողմի
ծովերը ճամբայ բռնող շոգենաւերուն համար շատ
աղէկ բան է :

[illegible] անուն մէկ [illegible] մը Թերեք քա-
ղաքը Ինկիլիզի տէրութեան հիւպատոսական գոր-
ծակալ դրկեցաւ :

— Պէյրութէն [illegible]
անուն 17 տարեկան խեղճ պատանին անցեալ կի-
րակի օր յուլիս 16 ծովը կը մտնայ լուացուելու հա-
մար . [illegible]
[illegible]
[illegible]
փարծուած էր .

— Զմառը [illegible] քանի մի ցանուած
է բռնած [illegible] մէջ մարմի (չէքիրեէ) ին-
ջեր և [illegible]

— [illegible] գիւղաքաղաքին [illegible]
կազ Թօսարի անուն մէկ հովիւ մը ոչխարներէն
մէկ ոչխար մը ստանալով 1263 Թուին մէկ փարե
չորս գառ մէկէն ծնած էր . Հայոց 1264 Թուին
և 5ին երկու գառ ծնած էր : Այս տարի հինգ
գառ մէկէն ծնէր է , երկուքը ող և երեքը մ-
ռած . և ոչխարը նորածին գառներէն [illegible]
չափէն քիչ մըն ալ աւելի խոշորցել է : Այս բանը բը-
նական պատմութեան մէջ խիստ քիչ լսուած բան
մը ըլլալով , [illegible]
[illegible] բան մը Կոստանդնու-
պոլիս [illegible] տէրութեան
[illegible] ալ ըրեր է :

— Յուլիսի 28ին [illegible]
ու կէսին ատենները [illegible] քաղաքը [illegible] մէկ
քառորդ ժամու չափ [illegible] երկու անգամ գետնա-
շարժ եղեր է . [illegible] եր-
կրորդը անիկէ թեթեւ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ԳԱՂՂԻԱ : Այս տարի Փռանսայի մէջ հացը
արտաքոյ կարգի աժան ըլլալէն զատ՝ միսն ալ խիստ
աժան եղած տարուան գնոյն համեմատելով՝ ան-
կէց ալ հարիւրին 43 վար գնով կը ծախուի :

— Լրագրոյս նախընթաց թուոյն մէջ խոստա-
ցանք որ Լուի Նաբոլէոնին կենացը դէմ եղած դա-
ւաճանութիւնը այս անգամ քիչ մը ընդարձակ պատ-
մեմք : Այս տեղի պատմածնիս՝ [illegible]
ըսուած օրագրէն առած է . որ դատաստանական
գործոց յատկացեալ օրագիր մըն է :

Անցեալ ուրբաթ (յուլիս 5 . ըստ եւրոպացւոց)
կէս օրէն երկու ժամու չափ ետքը՝ երբ որ Հասա-
րակապետութեան նախագահին կապարճակիր Պ.
Մօրէյ գնդապետը կառքով նախագահին պալա-
տէն դուրս կ'ելլէր . մէկ պատանի մը վազելով
կառքին քով մօտեցաւ , ձեռքը քովի գրպանը (ճէ-
պը) խօթեց բան մը հանելու պէս . և կառքին մէջ
նայեցաւ , մէկէն ետ դարձաւ . բազմութիւնը ճըղ-
քելով հեռաւորակից ճամբան (եայա եօլին) բռ-
նեց կը փախչէր : Պահապան զինուորները առաջ-
կուց ասիկայ տեսեր էին . և շարժմունքներուն
մէջ շտապ մը և անկանոնութիւն (թէլաշ) մը տես-
նելով կասկածի գացեր էին . աչքերնին վրայէն չէ-
ին զատեր : Ասանկ ընելն ու փախչելը տեսնելնուն
պէս զինուորներուն մէկը վազեց առաջը կտրեց :
Պատանին ասիկայ տեսածին պէս շիտակ դէպ 'ի ա-
նոր շիտկուեցաւ և ըսաւ . « Դուն այս տեղի պա-
հապան զինուորներէն ես . անանկ չէ՞ մի : Այս եր-
կու անգամ է որ պարապը կ'ելլեմ . ալ անկէց ետ-
քը վերջ ընել պէտք է . Նախագահը մեռցընելու
եկած եմ հոս . կէս օրէն 'ի վեր կ'սպասեմ . կ'երե-
ւի թէ բաղդը չի ներեր որ դիտաւորութիւնս կա-
տարուի . վասն զի երբ որ անկէց առաջ կառքը ե-
լաւ՝ ատրճանակս լեցուցի պատրաստեցի . կրակ ը-
նելու [illegible] նայեցայ որ կառքին մէջինը ան չէր :

Այս խօսքերս կարէկիցուրկ կերպով մը զրուցե-
լէն կ'իմացուէր որ՝ սակաւին միտքը ինչած չէ . շը-
փոթի մէջ է : Օղնուապը կարծելով , շըլլայ որ հե-
տը խօսողը խելքի պակսութիւն ունենայ և չին-
ծու բան մը պատմէ , ձեռքը դուրսէն գրպա-
նին վրայ տարաւ . զէնքի պէս բան մը ձեռքն ե-
կաւ . ձեռքը գրպանը խօթեց ատրճանակ մը հա-
նեց , որ լեցուն էր վառօդով և կապարեայ գնտա-
կով , և ֆիթիլը ալ վրան էր : Բռնեց ասիկայ նա-
խագահին պալատին քովի ոստիկանութեան պահա-
կերոցը (զապթիէի քարաուլը) տարաւ . հոն հարց-
ուփորձով իմացուեցաւ որ անունը Ժօռժ Աբիսէտ
Վալքէր կ'ըսուի եղեր . տարիքը տասն և եօթն .
արուեստը տպարանի գրաշար . բնակարանը իր ծը-
նողացը տունը . Ֆէյր-Բիլտ փողոցը , թիւ 3 : Պատ-
ճառը հարցուեցաւ նէ՝ այս անգամ համոզմունքի
թեամբ պատասխան տուաւ թէ ժամանակէ մը 'ի
վեր այս բանիս վրայ կը մտածէի . և երազ ալ տե-
սած էի թէ հարկաւորապէս Նախագահը մեռցը-
նելու աշխատելու եմ : Մակայն քանի մը անգամ
առիթ եղաւ նէ իմացայ որ՝ Նախագահը իմ կամ-
քէս զօրաւոր մէկ ուրիշ կարողութիւն մը իրեն
պաշտպան ունի : Միայն այսօր երկու անգամ պա-
տահեցաւ այս . երկու անգամին ալ երբ որ պա-
լատէն փառաւոր կառք մը դուրս կ'ելլէր . կը կար-
ծէի թէ անիկայ է . բայց երկու անգամին ալ նա-
յեցայ որ ուրիշ մարդիկ են . սոյլ հասկըցայ որ
Նախագահին կեանքը իմ ձեռօքս պիտի չի վերջա-
նայ . այս մտածմամբ ես գլխ իմ կամքովս ձեռք
առի :

Բժշկարանական քննութեամբ փորձ ըրին կարծէքը վը-
րայ ըլլալը հարցուեցաւ . պատասխան տուաւ թէ .
թէպէտ տարիքս միայն 17 է , բայց փետրուարի
յեղափոխութենէն ետքը յաճախ կ'երթայի Պլան-
քիին և Պառպէսին և Միլէնին գումարած ժո-
ղովները . և հոն զրուցուած առէնախօսու-
թիւնները միտք կ'ընէի : և անկէց ետքը սովորա-
բար չափազանց յեղափոխականներուն հանած օ-
րագիրները կը կարդայի . Նախագահը մեռցընելու
խորհուրդս մտքէս բնաւ չելաւ ըսաւ : Բռնած
տպարանին ուրիշ գործաւորները կանչեցին հար-
ցուցին . անոնք ալ ըսին . այս խորհուրդը չեմք
գիտեր . բայց միշտ այս բանիս վրայ կը զարմանա-
յինք որ՝ բանուորէք փարձքը շատ քան մը չէ . ինքն
ալ շռայլ է , սակայն պահել չի գիտեր . բայց ամէն
ատեն ստակը վրայէն պակաս չէ . որկէց ըլլալը չէ-
ինք կրնար հասկընալ :

Վալքէրին նախընթաց վարքին համար ալ աղէկ
վկայութիւն մը չի կար : Ծնողքը աղէկ և պար-
կեշտ մարդիկ . բայց ինքը չար և անառակ մեծ-
ցած . անցած փետրուարի մէջ երկու ամիս բանտը
մնալու դատապարտուեցաւ , որովհետեւ անառա-
կութիւն և ապստամբութիւն մէկէն տեսնուե-
ցաւ վրան : Ասոնք ամէնը բարակ քննութեան առ-
նելէն ետքը պատանին բանտը դրին » :

Այս մտերս սովորութեան պէս բան մը եղած
է . կառավարութեան մը գլուխը մեռցընելու մէկը
համարձակի նէ՝ անոր համար խենթ է կ'ըսեն .
ինչպէս Գրուսիայի Թագաւորը մեռցընել ուզող
Սէֆէլոկէին համար ըսին : Այս ըսելնին շատ շու-
նի , երբ որ խենթութեան պատճառը հասկընան
և վերցընելու հոգ տանին : վասն զի նոյն պատճա-
ռը կրնայ աւելի բարեբաղդ մարդ մը խենթեցը-
նել , և կառավարութիւն մը շփոթութեան մէջ
ձգել : Վալքէրը խենթեցնողները Ֆրանսայի ա-
զատախօս յեղափոխական օրագիրներն են եղեր . և
անանկ օրագիրներ կան՝ որ կարդացողները շփոթ-
ելի կը խենթեցնեն և ընկերութեան վնասակար
մարդ կ'ընեն :

ԱՆԳՂԻԱ : Ինկիլիզի տէրութիւնը՝ Հնդկաստան
Լաշօն գաւառը և ուրիշ կողմերը գտնուող զօ-
րաց մէջ բաժնուելու համար նաւերով երեք հա-
զար տակառ (Փըչի) վառօդ խրկեր էր . և նա-
ւերը Հնդկաստանի Պէնկալա գաւառին Պընա-
րիս ըսուած քաղաքին առաջը կայնած են եղեր :
Ասանկ վտանգաւոր նիւթերով լեցուած նաւու մը
համար ինչ զգուշութիւն կրնայ ըլլալ նէ՝ այն ըզ-
գուշութիւնները լման ըրին . և այդ նաւերուն
քովէն տաք նաւ չի մօտեցնելու համար շատ կող-
մերը պահապաններ սրբացընելով պահպանած ի-
քէն ալ , ինչպէս ըլլալը չի գիտցուիր , նաւերուն
մէկը կրակ կ'առնէ կը բռնկի . քիչ ատենի մէջ
քովի նաւերուն ալ կ'անցնի . երեքն ալ վառօդի
նաւ մէկէն աղմուկ գոռումով և թնդումով եր-
կինք կ'ելլեն : Ծովերը ուրիշ նաւեր ալ կային . ա-
նոնք ալ կը վնասուին . այսքան վառօդին պատճա-
ռած օդոյն թնդումէն Պընարիս քաղաքն ալ շատ
տուներ կը փլչին , և մէջի մարդիկը կը սպաննին :
Այս ողբալի դիպուածը եղած օրը հինգ հար-
իւր չափ մեռած մարդու մարմին , և հազարէն
աւելի վիրաւորեալներ գտնուեցան : Հիւսիսային
վերջին նամակները երէկ օր (ըստ եւրոպա-
ցւոց մայիս 6) պատահելով այս բանս , անկէց ետ-
քը լուր առնուած չէ . և մեռնողներուն և վիրա-
ւորեալներուն ճիշդ թիւը ծանօթ չէ , որ առա-
ջին ծըր գտնուածներուն նայելով խիստ շատ պի-
տի ըլլան :

նոյն նաւահանգիստը գլխաւոր սպանիացի պաշտօնատէրը նաւուն ինկլիզ հրամանատարը բանել և բանտը դնել կուտայ։ Հօն գտնուող ինկլիզի հիւպատոսը հրամանատարը կ'ուզէ որ բանտէն հանուի. պաշտօնատէրը անիկայ բանտէն չի հանելէն զատ պատասխան ալ կը խրկէ թէ՝ իմ ըրած այս գործես Սպանիայի [illegible] կառավարութիւնը գոհ է։ Սպանիայի արքայանիստ Մադրիտ մայրաքաղաքը նստող ինկլիզի դեսպանին այս բաները անհաճոյ երեւցաւ. ուստի կը կարծուի որ՝ ինկլիզի և Սպանիայի մէջ այս պատճառաւ նորէն [illegible] պատճառի և աւրուին. որոյ հաշտուիլը շատ ժամանակ չըներ։

ՕՏԱՐԱԶԳԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]

Վերջապէս գետինը հասան, օդապարիկը սաստկութեամբ այգիի մը մէջ իջնալէ. և հով ըլլալով՝ քիչ մըն ալ ծառերու (հերէկներու) վրայէն թռչտելով ժուռ եկաւ։ Պ. Պիքսիօ ողջ առողջ օդապարիկէն դուրս ելաւ. բայց Պ. Պառալին երեսները քիչ մը սըկըրթած էին. և դուրս ելլելէն ետքը տենդի մըն ալ բռնուեցաւ։ Փորձ մը չի կըրցան ընել. և իջած տեղերնին Փարիզէն 30 կամ 35 քիլօմէդր հեռու էր դէպ 'ի արևելեան հիւսիսային կողմը, Մօ շրջանակին մէջ։

— Բնական պատմութիւն։ Կարմիր ծովուն եզերքը, Արաբիայի Ադէն գաւառը տեսակ մը այծ (քէչի) գտնուեցաւ. որ մեր երկիրները գտնուածէն շատ տարբերութիւն ունի։ Բովէն նայիս նէ՝ գլուխը աղեղնաձև (եայըը) կ'երևի. ականջները լայն և կախուած. մազը սև և փայլուն մետաքսի (իփէկի) պէս. կալթերնին շատ անուշ և բաւական թանձր, նուշի (պատէմի) կաթի նման աղուոր համ մը ունի. բայց քիչ կաթ կ'ուտան. որովհետև ապրած երկիրնին մեկ սոսկալի չորութիւն մը ունի. անոր համար տէրերը կը հարկադրին ասոնց քանի մի չոր արմատներ և քիչ մըն ալ հնդեղէն կերցընելու։

Երեք տարիի մը չափ կայ որ՝ Ֆռանսըզ բժիշկ մը ասոնցմէ մէկ ջուխտ մը Ֆռանսա բերաւ, և Ֆռանսայի հարաւ կողմը գտնուող հանձարեղ երկրագործի մը խնամոցը յանձնեց. այն ալ ասոնք Մէն Շամա տեղին մօտ իր ագարակը դրաւ։ Զարմանալի կերպով շատցան. և հիմայ ասոնցմէ առաջ եկած այծերը մէկ գեղեցիկ հօտ (սիւրիւ) մը կազմած արծելու կ'ելլեն. Ադէն ծնած երկու այծը՝ որ այս հօտին նախածնողներն են. ասոնց առջևէն երթալով։

Այս գեղեցիկ անասունները կատարելապէս սորված են այն երկրին համեղ և հիւթալից խոտերը արծելու. և իրենց բնիկ երկիրը տուածներնուն աւելի կաթ կու տան։ Բայց զարմանալին այս է որ՝ իրենց բնիկ երկրին վերաբերեալ քանի մի բնական զգացողութիւննին մինչև հիմայ պահած՝ և իրենց ցեղին ալ անցուցած են։ Ադէն գաւառը բնաւ անձրև չի գար. ասոնք ալ մասնաւորապէս անձրևէն վախ ունին. և երկինքին երեսը կատ մը ամպ չի տեսնուած՝ ասոնք անձրև գալու ըլլալը կ'իմանան։ Այն ատենը անհանդարտ կերպով մը գլուխնին կը դարձընեն դէպ 'ի հորիզոնը կը նային. և վազելով իրենց մակաղատեղը (եաթախը) կը փախչին, թէպէտ ամենևին անձրևի և մրրիկի նշան չի կայ. բայց ասոնք սաանկ ընելէն քանի մի ժամ ետքը հարկաւորապէս անձրևախառն մրրիկ մը կ'ելլէ։

— Երկրագործական։ Բիչ տեղի վրայ շատ գետնախնձոր հասցընելու այսպէս մէկ կերպ մը փորձեր են Եւրոպայի երկրագործները. Գետնախնձոր ցանած տանելը ամէն բոյսին վրայ տանելը ելած մէկ սակառ (սեբէթ) մը դիր։ Երբ որ ծըլի և քիչ մը բարձրանայ նէ՝ սակառին մէջ հող լեցուր անանկ որ քիչ մը դուրսը մնայ ծլած ծայրը։ Ծիլը քանի երկննայ նէ հողով գոցէ, մինչև սակառը հողով լեցուի։ Հողին մէջ մնացած մասը վերէն վար գետնախնձորով կը լեցուի։ Ցանած տեղդ չոր դին բարձրկէկ տախտակներ շարելով կընայ անու (օճախ) բանալ. և հոն սնկուած ները քանի ծլին նէ վերցուելով կերպով հող լեցընել. արդիւնքը նոյնը կ'ըլլայ։ Կ'երևի որ սաման վրայ գետնա անեյով բոյսերը ամէնն ալ սաանկ ընելով առատ բերք պիտի տան. և սաանկ են սոխ, շողգամ, սալէպ, և քանի մի տեսակ ծաղիկներ։ Ասոնց վրայ ալ փորձելու է։

— Աստղաբաշխական։ Նախկինաց երևցած աստղաբաշխ Պ. Հինտ, կը գուշակէ իր բրած հաշիւներէն որ, այն մեծ գիսաւորը որ 1264ին անուր բայց մեծ փառաւորուեր աշխարհը զարհուրեցուց, և ետքը գոնէ քիչ մը վախերնին արդարացընելու չափ ալ բան չըրաւ. և ինչպէս որ կարծուի, նոյն գիսաւորն էր որ 1536ին ալ երևցաւ, կամ այս տարի կամ եկող տարի (1851ին) նորէն պիտի տեսնուի։

Աստղագէտ գուշակած էին ուրիշները որ այս գիսաւորը 1848ին պիտի երևի. ով որ լսեց նէ՝ սուքը երկինքին երեսը կ'սպասէր որ տեսնէ. բայց չերևալէն հասկըցուեցաւ որ այն ատենը աստղաբաշխները սխալ հաշւել են ըրեր։ Այս անգամ ալ երևելէն պիտի հասկցուի որ Պ. Հինտ անսխալ աղէկ ըրեր է։ Բայց թէ որ հիմակուան երևելիքը 1264ին և 1536ին երևցածն է նէ, որովհետև այս երկու ժամանակին միջոցն է 272 տարի, որ պիտի ըլլայ գիսաւորին պարբերական ժամանակը. և 1536էն ետքը երևելու տարիներն են 1808 և 2080 թուականները, և 1850ը այս պարբերութեան չի յարմարիր, Պ. Հինտին հաշուոյն հիմը ինչ ըլլալը առ այժմ մեզի ծանօթ չէ. թէպէտ անհիմն ալ չի կրնար ըլլալ։

— Տնտեսական։ Եւրոպայի ձկնորսներէն շատ մարդիկ սովորական մեծկակ նաւերով ամէն տարի պըլէնա ձուկը որսալու կ'ելլեն. Ասոնցմէ մէկ մարդ մը տարին քսան և երեսուն պըլէնա կը բռնէր. հիմա հինգ վեց հատ հազիւ կը բռնէ. թէ որ ասանկ երթայ նէ քիչ ատենէն գտնուածներն ալ պիտի չի գտնուին։ Ասիկա խորհելով Եւրոպայի քանի մը տէրութիւն, որ յառկապէս այս ձուկը որսալու գացող շատ մարդ ունին իրենց հպատակներէն, միաբերնին դրած են իրարու հետ խորհրդակցելով որոշելու՝ որ ասկէց մինչև քսան տարի պըլէնա բնաւ չի բռնեն. այլ ուրիշ խոշոր ձուկեր բռնեն եղերնին առնելու համար. ինչպէս որ պըլէնայինը կ'առնեն։ Այս կարգադրութիւնը ըլլայ նէ քանի մը բաներ կան որ պըլէնայէն կը հանուին և այլևայլ պիտոյից համար կը ծախուին, ինչպէս են ձկնասերմն (պալըք նէֆթի, Լտ. օլէում չէթի). որ մոմ շինելու և տեսակ տեսակ դեղերու բաղադրութեան գործ կ'ածեն, պըլէնայի իւղ. որ հիւսիսային երկիրները ձմեռուան երկար գիշերները վառելու գործ կ'ածեն. պըլէնայի ոսկոր, որ առաձգական ըլլալուն համար հովանոցներու (օմպրէլաներու) և ուրիշ ձեռագործներու գործ կ'ածեն, շատ պիտի սղեն. մինչև որ ասոնց տեղը բռնելու ուրիշ բան մը հնարելով ասոնց գործածութիւնը բոլորովին խափանուի։ Ու այս ալ ըլլայ նէ՝ քսան տարիէն ետքը պըլէնա բռնելու սկըսողները շատ չեն կրնար շահիլ. հիմակուան չափ ալ սատկ չեն կրնար վաստըկիլ։

— Բժշկական։ Բօլէրա հիւանդութիւնը տեղ տեղ կը սաստկանայ։ Անցածները Աւստրիայի կայսերութեան Պօհէմիա նահանգին Բրակա մայրաքաղաքը երևցած ըլլալը պատմեցինք։ Նոր հասած լրագիրներուն մէջ կը կարդանք որ՝ շինաց երկիրը և Բօշինչին և Սիամ զայրացեր է. և այն երկիրներուն բնակիչները, մանաւանդ չինացիք, որ իրենց սնուցանելու կարողութիւն ունեցածէն աւելի զաւակ ունենան նէ փողոցը ձգելու սորված են, այս հիւանդութենէս ալ մէկը բռնուելուն պէս փողոցը կը հանեն և անխնամ կը ձգեն եղեր։ Ըսածի մէկ երկու շաբթուան մէջ 100,000 հոգիի չափ այս հիւանդութենէս մեռնելը զարմանք բան մը չէ անանկ երկրի մը համար՝ ուր որ մարդոյս կենացը շատ պատիւ և պահպանութիւն չըլլար։

Ամերիկայի Մէքսիքօ մայրաքաղաքը և շրջակայները շատ կոտորած ըրեր է. մէկ ամսուան մէջ այս հիւանդութենէս մեռնողներուն համրանքը քառասուն և հինգ հազարը անցած կը պատմեն օրագիրները։

Ռուսիայի Պեռլին քաղաքն ալ այս օրերս բօլէրայի քանի մը դիպուած տեսնուած կը պատմեն։

— Արծաթակիր հնարք։ Ֆռանսա արծաթասէր մարդ մը էշը հեծած՝ գետի մը կամուրջէն անցնելու էջէն, կամուրջին պահապանները սատկ կ'ուզեն, որ կամուրջէն անցնողը հարկաւ պիտի տայ։ Մարդը քանի փարայ ըլլալը կը հարցընէ. կ'ըսեն. այսքան փարայ է. բայց թէ որ էշը հեծած չըլլայիր նէ ասկէց քիչ տալով կրնայիր անցնիլ։ Մարդը այս լսելուն պէս էշէն վրայէն կ'իջնայ. և որովհետև իշուն համար ալ զատ սատկ կ'ուզեն. որ զատ պիտի քալէ, ճարը հատնելով, և անոր համար ըստակ չի տալ միտքը դնելով՝ էշը իր կռնակը կ'առնէ. Հասարակ բեռնակիր մը ինչ կը վճարէր նէ այնքան միայն վճարելով՝ էշը շալակը մինչև կամուրջին միւս գլուխը կ'երթայ. կամուրջէն կ'ազատի, էշը վար կ'իջեցընէ. ինք անոր կռնակը կը հեծնայ։ Ասոր այս գործը կամուրջին երկու գլուխն ալ կեցող գործակալները շատ խնդացուց. բայց մարդուն հոգը չէղաւ. որովհետև սաանկ բաներ հոգ ընելը իրեն սուղ պիտի ըլլար։ Արծաթասէրը ամըչկոտ չի կրնար ըլլալ. երեսին կաշին հաստ ըլլալու է որ շատկեկ շահի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Մէլանիկ երևելի մէկ առևտրական գործ մը եղած չի կայ այս օրերս. Հնտեղէններուն և բամբակին հունձքէն ետքի ժամանակին է ամէնուն յոյսը։ Մօտերս նոր ցորեն ծախուելու կ'սկըսի. քանի մը գիւղեր ծախու եղած ալ է, մէկ քիլէն 8 ղուռուշ գնով, ինչպէս կը լսենք. բայց այս տարւոյ ցորենին վրայ դրած է նոր և քիչ ըլլալուն համար է. շատնայ և ամէն տեղէն գալ սկըսի նէ՝ այն բարձր գինը մնալը անհնար կ'երևի։ Սուսամը կ'երևի թէ պիտի աւըլի. և պայմանագիրներ հիմակուց եղած ալ կան, առձեռն (փէշին) գրամով քիլէն (70 հօխան) 100 ղուռուշի։ Մետաքսներուն բոլոր գործարանները Աւէտմանճէի կերպով մետաքս հանելու պայմանով՝ 15 ղուռուշ է վարձքերնին։ Այս կերպով քաշուած աղէկ մետաքսին մէկ հօխան 250 ղուռուշ, և մինչև 265 ղուռուշ պայմանով ծախուած կայ. այս գնովը տալը շահաւոր է. բայց մետաքս ունեցողները ամէն ունեցածնին տալ չուզեցին. յուսալով որ ետքը աւելի գին կ'ըլլայ։ Անձրևոտ. աժան բուրդ ծախու մնացած չէ. տարուէ տարի բուրդ առնող վաճառականները այս տարուանն ալ կանխիկ առած են։ Թէ որ Եւրոպա բուրդը չանցնի նէ՝ այս տարուան բուրդ առնողները կը խաբուին. և թէ որ Ամերիկայի այս տարուան բուրդի առատութեան Եւրոպայինն ալ գումարելը օրինաւոր սեպուի նէ՝ կ'երևի որ այս տարի բուրդի առատութը Եւրոպա շատ աղէկ պիտի չի յաջողի։ Բամբակին գինը ժամանակ մը կայ որ շարունակ վեր ելլելու վրայ է. և անոնք որ ապրանքնին ամբողջ ձեռքէ չի հանեցին տակաւին չի ծախուած բամբակ ունին, այս օրերս հօխան 6 ½ ղուռուշ կը ծախեն. այն ալ քիչ ըլլալով ամէն մարդ չի կրնար առնել։ Նոր բամբակը դրեթէ ամէնն ալ ծախուած է, Թուրքայի պիտի երթայ. Մէլանիկի բամբակը Թրիէստի տոնավաճառին մէջ աղէկ սատկ կ'ընէ։

ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

ՍԵԼԱՆԻԿ 24 ՅՈՒԼԻՍ

Ֆռանքը կ'ընէ	. . . . .	182 ½ — 183 փարայ։
Լիրան "	. . . . .	117 ¼ — 117 ½ ղռշ։

Ուրիշ տեսակ եւրոպական ստակներուն փոխանակութիւնն ալ ասոր համեմատութեամբ է։

ԻԶՄԻՐ

ՀԻՆԳՆՈՑՈՎ

Լիրան "	. . . . .	111 ½ — 111 ¾ ղռշ։
Ֆռանքը "	. . . . .	173 — 174 փարայ։
Ֆիօրինը "	. . . . .	365 — 367 "

ՔԱՐՊՕՎԱՆՑՈՎ

Լիրան "	. . . . .	112 ½ — 112 ¾ ղռշ։
Ֆռանքը "	. . . . .	176 — 176 ½ փրյ։
Ֆիօրինը "	. . . . .	369 — 372 — "

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ձուլէլի գրատուն [illegible] կը ծանուցանէնք որ [illegible] գիրք մը [illegible], հայերէն և [illegible] և [illegible] [illegible]։ [illegible] են Պ. [illegible]. Պ. Յով[illegible] և Պ. Ա[illegible]։ Ով որ [illegible] [illegible] ունի՝ [illegible]։

Պէյօղլու [illegible] Զ. Պահարի [illegible] է. ունի 11 սենեակ, 2 ջրհոր, մէկ ախոռ և մէկ [illegible], 3 մառան, խոհարան և պարտէզ։ [illegible] [illegible] է։ Ով որ կ'ուզէ առնել. Պէյօղլուի [illegible] և [illegible]։

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ԼՐԱԳՐԻՍ

Պրոպոսի Յովհաննէս

Զամառաճեանց։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

Ի ՎԷԶԻՐ ԽԱՆՆ